

Det talade ordet gäller.

Tal av Jan Björklund i Almedalen den 3 juli 2017

Sommarlov. Jag kan ta på känslan, jag minns den tydligt från när jag växte upp. Mina söner Jesper och Gustav upplever en frihetstid. När vardagen tar sommarlov; fri från skolarbete, invanda rutiner och måsten.

Semester är för mig en tid för reflektion. När jag stannar upp känner jag sådan tacksamhet över de möjligheter som vårt fantastiska land har gett mig och som jag idag kan ge mina barn. De möjligheterna är så mycket större än de som min mamma och pappa hade. Mina barn växer upp i ett av världens mest fria och liberala länder.

Men för många människor i Sverige är sommaren något helt annat än en frihetstid. Ofriheten gör sig än mer påmind när sommaren kommer.

Jag tänker på flickorna, som reser till sina föräldrars hemländer över sommaren med en ångestklump i magen. Tänk om jag blir bortgift? Tänk om jag blir könsstympad? Jag tänker på barnen, som flytt med sina föräldrar från fattigdom i Rumänien och som spenderar sommaren på gatan.

Jag tänker på barnen som flytt från krig, och som precis lämnat ett skolår bakom sig, med än sämre självkänsla.

Jag tänker på föräldrarna, som ligger sömnlösa för att ekonomin inte går ihop. De som vill ge sina barn en utflykt till Liseberg, men som istället vänder på varje slant. Jag tänker på föräldrarna, som lever med rädslan så nära inpå, att deras barn ska dras in i droger och kriminella gäng.

För många människor så är det här den brutala verkligheten.

Barnen i skolan, som är lika kunskapsstörstiga som mina, men som ändå inte får samma chans.

Vuxna, som har samma stolthet och önskan om självständighet som jag själv, men som ändå inte får samma möjlighet.

Det är det här som är klyftan. Klyftan mellan frihet och ofrihet. Mellan självständiga människor och osjälvständiga. Mellan drömmar och riktiga möjligheter. Klyftorna tar inte sommarlov. De finns där hela tiden. Och kanske är det när sommaren är som vackrast som ofriheten känns allra mest.

Klyftorna raserar framtidsdrömmar. Men de riskerar också att slita isär vårt land. Klyftorna skapar en växande underklass i Sverige där den sociala rörligheten minskar och livschanser går till spillo.

Den stora uppgiften för Sverige under överskådlig tid det är att bekämpa klyftorna. Ingen uppgift är större.

Det viktiga är inte varifrån du kommer, utan vart du är på väg. Din bakgrund ska inte avgöra din framtid. Sverige ska hålla ihop.

-^-

Jag har gjort klassresan. För mig började klassresan i klassrummet. Född i ett textilarbetsrum i Västergötland. Det var reaktionen mot en kvävande socialdemokratisk kollektivism i det lilla industrisamhället som formade mig till liberal.

Jag var ung och utvecklade mina politiska värderingar på 1980-talet. Då blåste vindarna i nyliberal riktning och jag sögs med, på samma sätt som de unga 10 år tidigare sögs med i vänstervågen. De nyliberala idealen var att marknadsekonomin löste allt. Människor är självständiga individer, de klarar sig själva. Staten skulle

hålla fingrarna borta. Jag bar med mig en stark misstro mot att politiken kunde lösa stora samhällsutmaningar.

Men jag ska erkänna att med livserfarenhet så slipas också kategoriska värderingar av. Livet är sällan svart eller vitt, som man tror när man är ung, utan oftast någon nyans däremellan.

Jag såg orättvisor som marknadsekonomin inte kunde lösa. Jag såg utsatta människor som inte kunde stå på egna ben. Jag såg barn som är olika, men som möttes av en politik som försökte jämna ut deras resultat istället för att skapa likvärdiga möjligheter. Jag såg människor som lever med funktionsnedsättning, vars personliga frihet var beroende av hjälp från samhället.

När min pappa blev svårt sjuk i cancer så var det en stark välfärdsstat som gav honom den vård han behövde innan han gick bort.

När mamma och svärmor blev gamla var det valfriheten som gjorde att de fick ett värdigt liv utifrån sina behov. Mamma kunde med hemtjänst bo hemma hela sitt 95-åriga liv tills hon somnade in för några månader sedan. Svärmor bor på äldreboende. Det är ett privat sådant, men det är upphandlat av kommunen.

Min mamma Ragna har lärt mig så mycket, inte bara när jag växte upp utan under hela mitt liv. Det var hon som drev på, som fick saker gjorda. En stark och självständig kvinna. Hon tog hand om mig men hon tog också ett stort samhällsansvar i kyrkan och i Röda korset. Kvällarna vid köksbordet där hon berättade om flykten till Sverige under kriget. Idag så vet jag att hennes frihetslängtan, hennes tro på ett Europa som måste hålla samman, är grunden för mitt politiska engagemang. Hon hade ett starkt rättspatos. Ibland undrar jag vad jag hade varit utan min mamma.

Ibland hör jag politiker som stolt deklarerar att de tycker samma i medelåldern som de en gång gjorde i tonåren. Jag vet inte om det är en styrka eller en svaghet. Men livserfarenhet har lärt mig att man måste ständigt vara beredd att lära mer och pröva nya tankar.

Född in i en miljö av kvävande kollektivism och en slags nyliberal motreaktion mot detta. Sedan en successivt ökande insikt om den frihet som vårt sociala välfärdssamhälle ger oss. Detta är min värderingsresa.

Kalla dessa värderingar vad ni vill;

Socialt ansvar men utan socialism.
Eller individuell frihet men utan egoism.
Eller social välfärd men utan en kvävande kollektivism.

Men för mig så är det detta som är socialliberalism.

^

Det finns fog för självrannsakan inom de borgerliga partierna. Vi har varit för dåliga på att se och beskriva samhällets klyftor. Allt för länge har allianspartierna lämnat walk over och låtit socialdemokraterna äga problemformuleringen.

För att klassresorna ska bli fler så måste klyftorna minska och jämlikheten öka. Men för socialdemokrater handlar jämlikhet om att resultaten ska bli lika för alla. Klyftor handlar för de rödgröna om utjämning. Det är alltid lättare att bekämpa rikedom än att bekämpa fattigdom, så då ägnar de sig åt det. Det är alltid lättare att hålla tillbaka duktiga elever än att lyfta de svagaste, så då ägnar de sig åt det.

Vi liberaler har motsatt syn på jämlikhet. Det är inte att alla ska uppnå exakt samma resultat som är det viktiga, utan att alla har likvärdiga möjligheter.

Idag ser jag ett delat Sverige. Många av oss har ett jobb, men många står utanför. Människor känner solidaritet med de som har det tufft men också en rädsla för vad utanförskapet kan göra med deras egen frihet.

Trots en stark europeisk högkonjunktur så ökar nu arbetslösheten bland invandrare i vårt land. Klyftan mellan de som är födda i Sverige och de som är födda utomlands växer. Många utrikes födda lever i trångboddhet i förorter, hänvisade till kommunens hyreshusområden. De befinner sig i ofrihetens rävsax och har svårt att ta sig därifrån.

Så hör jag, gång på gång, Stefan Löfven, tala om klassresor. Om att alla ska med.

Men så ser jag, gång på gång, hur Stefan Löfven bevarar ringmuren kring arbetsmarknaden, som en k-märkt installation från socialdemokratiskt 1950-tal. Enkla jobb kan vi inte ha i Sverige, det är bättre att människor lever på bidrag. Så skapas klyftor.

Jag ser, gång på gång, en socialdemokrati som motsätter sig möjligheten att själv äga sitt boende och därmed göra bostadskarriär. Och som därmed försvårar för människor att ta sig ur utanförskap. Så skapas klyftor.

Jag ser, gång på gång, hur Stefan Löfven gör det svårare för människor att starta och driva företag. Företagsamheten som är själva motorn i välfärdssamhället. Hur han ökar bidragen istället för att öka chanserna för människor att försörja sig själva. Så skapas klyftor.

Stefan Löfven har rätt när han sagt att något håller på att gå sönder i Sverige. Problemet är att den rödgröna regeringen totalt saknar idéerna för att göra något åt det.

Det är inte höga murar in på arbetsmarknaden som skapar klassresor.
Det är inte färre enkla jobb som ger de med låg utbildning nya möjligheter.
Det är inte mer av skatter och bidrag som skapar livschanser.

Det är precis tvärtom.

Murarna ska rivas. De enkla jobben måste bli fler. Människor ska få bidra istället för att leva på bidrag. Det är så klassresan börjar.

-^-

Hemlängtan. När jag åker till Västergötland så säger jag alltid att jag åker hem. Ofta är det ju så, där man växte upp är alltid hemma oavsett var i världen man befinner sig. Det var i Skene jag gick i skolan, träffade mina första vänner, det var där vi hängde med mopparna vid korvkiosken. Det var där jag tappade min första tand, ramlade och skrapade upp benen, det var där jag fick mitt första jobb som städare i idrottshallen. Det var där jag för första gången blev kär. Det var där mitt unga hjärta krossades av olycklig kärlek. Det var där jag formades till den jag är. Lika starkt som jag idag kan känna hemlängtan, kunde jag när jag växte upp känna längtan att ta mig någon annanstans.

Mina lärare gav mig insikten om att frihet inte är att drömma om framtiden, utan att faktiskt kunna ta sig dit man vill. Och att detta gällde även för oss textilarbetare.

När jag själv blev pappa så blev det än mer uppenbart hur olika vi människor är. Min äldste son började skolan ungefär samtidigt som jag blev skolminister. Som ung tyckte jag att betyg var onödigt men jag har sett hur betygen behövs, för en del barn för att uppmuntra och sporra och för andra barn för att upptäcka behovet av extra stöd och hjälp.

Alliansens reformer har gett många barn en bättre grund att stå på. Men samtidigt växer kunskapsklyftan mellan de som växer upp i Sverige och de nyanlända barnen. Klassresorna ställs in.

Barn som inte får hjälp med svenskläxan utan istället måste hjälpa sina föräldrar med sfi-läxan.

Barn som lever så trångt och så många på så liten yta att de inte får någon studiero.

Barn som växer upp i miljöer där religiös extremism är mer vägledande än kunskap.

Idag ser jag hur nyanlända barn drabbas av socialdemokraternas jämlikhetssyn. Alla ska gå samma bana. Men skolplikten kan ju inte upphöra vid 16 års ålder för den som kommer till Sverige när man är 15. Hur ska man hinna ikapp? Det är för mig obegripligt att regeringen håller fast vid detta. Sommarlovet måste kortas för de nyanlända barn som behöver mer tid i skolan. De ska få fler lektioner i svenska. De bästa lärarna ska ut i förorterna och lyfta de barn som behöver kunskapsskolan allra mest.

Jag har blivit än mer övertygad om att barns olikheter också måste få genomslag i politiken. Jag vill att alla barn ska få samma chans som mina barn att uppfylla sina drömmar. Oavsett bakgrund och oavsett drömmar. Alla ska med – på riktigt.

^

Varför kan ni inte samarbeta med Sverigedemokraterna? Jag får den frågan ibland. Eftersom den är central för hur en regering kan komma att se ut efter nästa års val vill jag ge ett svar på den frågan.

Jag minns 90-talet när nynazister och skinnskallar gjorde gemensam sak för att sprida sitt förhatliga budskap. Sverigedemokraterna föddes ur dessa nazistiska rörelser.

Idag polerar partiet sin yta. Men skrapar man på den polerade ytan så tornar sanningen fram;

Oscar Sjöstedt, ekonomisk politisk talesperson, på en film skrattar han och skämtar om tyska nazister som sparkar på döda får och kallar fåren för "Die juden".

Richard Jomshof, partisekreterare, tycker att det skulle vara problematiskt om det bodde fler judar i Sverige.

Sverigedemokraterna är ett parti som fortfarande har en fot kvar i den rasistiska myllan. De har inte gjort upp med sin historia.

Hédi Fried överlevde Förintelsen. Hon satt i koncentrationsläger i Auschwitz och Bergen-Belsen. Hon beskriver hur hatet och antisemitismen under 1930-talet sakta kröp in i samhällskroppen. Idag är hon rädd igen.

Europa. I land efter land så ser nu borgerliga partier till att hålla extremisterna utanför politiskt inflytande. Nederländerna. Frankrike. I Tyskland skulle Europas mäktigaste högerledare Angela Merkel, aldrig tänka tanken att ge inflytande till extremistpartiet Alternative für Deutschland. För det handlar om vilka värderingar som ger människor frihet och som kan hålla ihop ett land.

Jag tänker på mamma, de där kvällarna vid köksbordet. Hon som flydde undan nazismen. Hon som lärde mig om vikten av att försvara friheten, långt innan jag ens förstod vad frihet var. Jag tänker på mina barn, jag vill att de ska få växa upp i världens mest liberala land.

Jag kan inte bli mer övertygad. Liberalerna kommer aldrig att medverka till att ge Sverigedemokraterna makt över regeringspolitiken i vårt land.

-^-

Sverige är ett fantastiskt land, ett av världens mest fria och liberala. Jag vill att det ska vara så också i framtiden. Klyftorna som riskerar att Sverige glider isär de ska överbryggas. Jag vill att varenda unge ska få samma chans som jag fick när jag var barn och som jag kan ge mina söner. Och jag vet att det går.

Flickorna i förorten som lever under det brutala hedersförtrycket, de ska få samma frihet som andra flickor.

De nyanlända barnen som inte kan svenska och som lever i utanförskap i våra förorter, de ska få samma chans som alla andra barn.

Föräldrarna som lever i uppgivenhet och arbetslöshet, de ska få samma möjlighet till egen försörjning och självständighet som andra vuxna.

HBTQ-personer som lever i hedersförtryck, de ska få leva ut sin kärlek som alla andra.

Pojkarna som är på väg ut i en kriminell bana som kommer förstöra deras eget liv och andras frihet, de ska veta att det finns andra vägar att gå.

Den rödgröna regeringen har inte lösningarna.

Socialdemokraterna bygger murar in på arbetsmarknaden.
De bekämpar rikedom istället för att bekämpa fattigdom.
De utjämnar resultat istället för att skapa likvärdiga livschanser.

Att ge människor mer av frihet.
Att hålla ihop Sverige och överbrygga klyftor.
Att hålla extremisterna utanför makt och inflytande.

Detta är den stora uppgiften framöver.

Bakgrunden ska inte avgöra din framtid.
Klassresorna ska bli fler.
Alla barn ska få drömma och alla barn ska få chansen att uppfylla sina drömmar.

Min egen värderingsresa kan sammanfattas så här;

Socialt ansvar utan socialism.
Individuell frihet utan egoism.
Social välfärd utan en kvävande kollektivism.

Det är dessa socialliberala värderingar som jag tillsammans med mina partivänner vill förverkliga i Sverige.

För alla ska med – på riktigt.

Tack!